

Список використаних джерел

1. Батченко Л. В., Бондар І. С., Русавська В. А. Бізнес-комунікації в міжнародному менеджменті. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. К. : Ліра-К, 2017. 304 с.
2. Логунова М. М. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності. К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. 196 с.
3. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навч. посіб. / ДонНУ імені Василя Стуса. Вінниця : Твори, 2018. 196 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: посібник. К. : Академвидав, 2003. 568 с.
5. Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Кондор, 2017. 218 с.
6. Штурхецький С. В. Комунікативний потенціал місцевого самоврядування в Україні: монографія. Рівне : ТОВ «Овід», 2017. 146 с.

Никончук Сніжана Володимирівна
(*наук. керівник – канд. істор. наук, доцент Ковальська Л. А.*)
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

БАР'ЄРИ ДОКУМЕНТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУСПІЛЬСТВІ

Процес поширення інформації в суспільстві, який здійснюється за допомогою документів, називають документною комунікацією [3]. Жоден із наявних в суспільстві видів комунікації не реалізується без характерних бар'єрів, які перешкоджають руху інформації та виконання процесу загалом. У свою чергу, комунікаційні бар'єри – це специфічні явища деформації комунікаційного процесу, викликані різними причинами, що можуть приводити до неадекватних дій одержувача [4]. У найзагальнішому вигляді інформаційні бар'єри комунікації поділяються на об'єктивні, тобто ті, що виникають та існують незалежно від людини, і суб'єктивні. Водночас останні можна поділити на:

- бар'єри, що створюються джерелом;
- бар'єри, що виникають через приймача інформації [5].

У дослідницькій літературі зазвичай виділяють до десяти і більше інформаційних бар'єрів. Найбільш значимими з них є: просторові (географічні) бар'єри; міжчасові (історичні) бар'єри; державно-політичні, режимні, відомчі і бюрократичні бар'єри; економічні, технічні, семантичні (термінологічні), мовні (національно-мовні) бар'єри; ідеологічні, психологічні бар'єри [2].

Виділяють чотири бар'єри, які характерні документній комунікації в суспільстві:

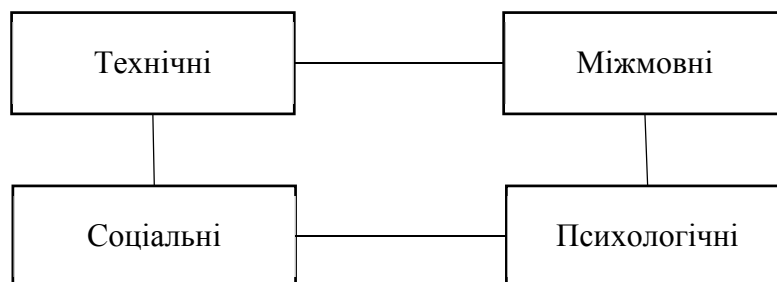

Рисунок 1. – Види бар'єрів документної комунікації в суспільстві

Суть технічного бар'єру полягає в недоступності потрібних документів для реципієнта. Якщо реципієнту відомі вихідні дані необхідного документа, публікації, то бібліотечно-бібліографічні служби, завдяки міжбібліотечній кооперації, можуть рано чи пізно надати йому якщо не сам документ, то його копію. Це завдання адресного пошуку, якому притаманний суто технічний характер і в якому не може бути жодної невідомої проблеми. Проблема постає тоді, коли реципієнт спроможний сформулювати лише тему, але не може назвати відповідні до неї уточнення або джерела. Тоді виникає завдання семантичного пошуку інформації, яка є центральним предметом теорії інформаційно-пошукових систем (ІПС). У цій теорії наявні технічні проблеми (проблеми реалізації ІПС), та не менш важливі логічні, лінгвістичні проблеми, які дотепер не знайшли відповідного вирішення [1].

Психологічний бар'єр сприйняття документів виникає внаслідок нерозуміння реципієнтом його змісту. Нерозуміння трапляється при сприйнятті будь-якого з видів документів: нерозуміння замислу художника або письменника, нерозуміння суті документа. У цьому аспекті важливо виявити проблеми розуміння читання, оскільки воно, очевидно, є різновидом комунікаційного розуміння. Вирізняють:

– комунікаційне розуміння – поглиблене вивчення змісту тексту з метою виявлення нового або необхідного для читача; поверхове комунікаційне сприйняття, коли читач не заглиблюється у зміст, можливе з метою лише ознайомлення;

– псевдокомунікація – механічне повторення тексту, така ситуація відбувається, наприклад, коли важливим є лише фактичне ознайомлення з документом.

Психологічні бар'єри виникають не завжди; вони тим помітніші, чим глибше читач намагається зрозуміти зміст тексту. Психологічні бар'єри трапляються в професійній діяльності, спілкуванні, творчій, навчальній діяльності у самовизначенні особистості [7].

Можна узагальнити всі особливості психологічного бар'єру як психічного стану, що з'являється перед або під час виконання певної діяльності. У першому випадку бар'єр не дає змогу початися діяльності, а у другому – зупиняє її.

Факторами, що визначають виникнення психологічних бар'єрів у діяльності особистості, є нестача потрібної інформації, невизначеність інтересів, незнання своїх здібностей, вплив оточення, відповідальність, необхідність аналізу і систематизації інформації, упередженість, вікові психологічні особливості особистості, низький рівень психологічної готовності до певної діяльності тощо.

Психологічний бар'єр – складний психічний стан, тому структуру цього явища можна визначити так: переживання пов'язані з мотивацією до досягнення мети; переживання, пов'язані з раціональною й ірраціональною оцінкою умов і наслідків досягнення мети; емоційні реакції на ситуацію досягнення мети; функціональний стан вольових можливостей у ситуації досягнення мети. До психологічних бар'єрів можна віднести такі: переживання, страх критики і насмішки, недовіра, непевність, відраза, відсутність сталого інтересу до своєї діяльності, сумніви, страх, тощо [7].

Часто людина побоюючись труднощів, ухиляється від них і тому не стикається з психологічними бар'єрами. Однак таке поведіння деформує життєвий шлях людини, перешкоджає її самореалізації як особистості. Звідси є реально діючі психологічні бар'єри та бар'єри, що зафіксовані в пам'яті індивіда для тієї або іншої ситуації. Загалом, виникнення психологічних бар'єрів визначається: зовнішніми умовами діяльності; ступенем підготовленості індивіда до діяльності, особистісними якостями [6].

Соціальні бар'єри на шляху документної комунікації – це перешкоди, які висуває ДОКС та керуючі нею органи на шляху повідомлення від комуніканта до реципієнта. В аспекті книжкової комунікації головним з них є цензура, яка має багатовікову історію. У розгляді, наприклад, управлінської документації, документи погоджуються з відповідальними за зміст, форму та відповідність документа відділами або керівниками, без узгодження або підпису яких документ не буде функціонувати [1].

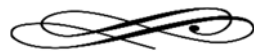
Мовний бар'єр полягає у можливості використання в документах різних мов, оскільки документ створюється насамперед для побутування у «своїй країні», відповідно, країна, що

потребує ознайомлення з певним видом документа, має перекласти його на необхідну мову у будь-який спосіб (можливе використання словників, комп'ютерних програм – перекладачів, тощо), і тільки за цих обставин можна ознайомитися з цим документом. Отже, мовний комунікативний бар'єр зазвичай характерний для усного виду комунікації [8].

Загалом, суб'єктивні та об'єктивні комунікативні бар'єри зумовлюють відхилення діалогу від ідеальної схеми до цілковитої або часткової комунікативної невдачі, до втрати мовцями намірів взаємоузгодженості, а тому можуть спричинити конфлікт. Для правильної інтерпретації повідомлюваного необхідно перебороти психологічні, соціальні, технічні, а також мовні бар'єри.

Список використаних джерел

1. Бар'єри документної комунікації в суспільстві. URL: <https://studopedia.ru/>
2. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики. Підручник. К. : ВЦ «Академія», 2011. 304 с.
3. Документна комунікація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Комунікаційний бар'єр. URL: <http://cpk.org.ua/index.php>
5. Конюхов Н. И. Словарь-справочник по психологии. М., 1996.
6. Корогода Т. М. Комунікативний збій як інтерактивне явище. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011. № 4. С. 44–47.
7. Розвиток психологічної культури учнівської молоді в системі неперервної професійної освіти: навч.-метод. посібник Г. О. Балл, М. В. Бастун, О. Г. Видра, Н. І. Волошко, Л. М. Гридковець; / ред. В. В. Рибалка, АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти. К. : ІПППО АПН України, 2005.
8. Аналіз основних бар'єрів комунікації. URL: <http://dspace.msu.edu.ua>

Тур Анастасія Анатоліївна

(науковий керівник – д-р наук із соц. ком., доцент Тур О. М.)

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

МЕДИЧНИЙ ДИСКУРС У ЖАНРОВОМУ РІЗНОМАНІТТІ КОМУНІКАТИВНОЇ СФЕРИ

Вітчизняний комунікативний простір початку третього тисячоліття зазнав суттєвих трансформацій, поява й інтенсивні темпи розвитку інтернет-комунікації сприяли виникненню нових комунікативних жанрів. Незважаючи на корпус робіт, присвячених виявленню жанрового різноманіття комунікативної сфери, у сучасній науковій літературі єдиний підхід до класифікації мережових жанрів загалом і медичних інтернет-дискурсів зокрема відсутній. Нами була спроба визначити загальну характеристику мережевого медичного дискурсу (далі – ММД) [1].

У сучасній науковій літературі під жанром інтернет-дискурсу розуміється «форма комунікативного вираження онлайнової особистості (цей жанр містить у собі риси комунікативного характеру й реалізує окремі наміри користувача інтернет-дискурсу)» [2, с. 138]. Жанрова система мережових дискурсів складна, багатоаспектна, що й викликає численні складнощі під час наукового обґрунтування класифікації.

Жанрова система інтернет-дискурсів, на думку В. В. Дементьева, є багаторівневою за своєю структурою, включає три основних пласти: гіпержанри, жанри й субжанри [3, с. 33–34].

Т. С. Куст у своїй роботі виділяє веб-сайт, домашню сторінку, електронний журнал, електронну бібліотеку, гостьову книгу, чат, колекції програм, дошки оголошень, комерційні оголошення,